NILS WAHL
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2016. október 27.[1]

C-337/15. P. sz. ügy

Európai ombudsman
kontra

Claire Staelen

„Fellebbezés — Szerződésen kívüli felelősség — A nyílt versenyvizsga pályázói alkalmassági listájának kezelésével kapcsolatos panasznak az ombudsman általi kezelése — Vizsgálati jogkörök — Gondossági kötelezettség — Nem vagyoni kár”

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 4

1. 1. cikke szerint az uniós polgárokat megilleti az a jog, hogy ügyeiket az Unió intézményei, szervei és hivatalai megfelelően intézzék. A megfelelő ügyintézés elve magában foglalja a gondossági kötelezettséget, vagy bővebben kifejtve, az egyes ügyek releváns vonatkozásainak gondos és részrehajlás nélküli megvizsgálására vonatkozó kötelezettséget (az úgynevezett TUM-elv)[2]. Általános jelleggel alkalmazandó az uniós adminisztráció által a társadalmi kapcsolatai során tanúsított tevékenységre.[3]

2. Azonban a megfelelő ügyintézéshez való jog megsértése megalapozhat-e kártérítési igényt? Konkrétan, ha az európai ombudsman megsérti a TUM-elvet, ez önmagában az egyénre jogokat ruházó uniós jog kellően súlyos megsértésének minősül? Röviden összefoglalva ennek eldöntésére kérik jelenleg a Bíróságot, 12 évvel a fejlődést elindító Lamberts-ítélet[4] meghozatala után.

3. A Törvényszék lényegében azt mondta ki, hogy a TUM-elv megsértése önmagában az uniós jog kellően súlyos megsértésének minősül, és hogy az ombudsman négy külön esetben figyelmen kívül hagyta ezt az elvet Claire Staelen panaszának kezelése során vagy azzal kapcsolatban.[5] Ezenfelül a Törvényszék kimondta, hogy az ombudsman nem válaszolt a leveleire észszerű határidőn belül. Következésképpen a fenti jogsértések miatt a Törvényszék 7000 euró kártérítést ítélt meg C. Staelennek amiatt, hogy elvesztette a hivatalba vetett bizalmát, és mert úgy érezte, az eljárás idő- és energiapazarlás volt.

1 — Eredeti nyelv: angol.

2 — Lásd különösen: 1991. november 21-i Technische Universität München ítélet, C-269/90, EU:C:1991:438, 14. pont. Ahogy azt alább kifejtjük, ezen elv megnevezése eddig nem volt következetes, amely miatt én egy semlegesebb megközelítést alkalmazok.

3 — 2008. december 16-i Masdar (UK) kontra Bizottság ítélet, C-47/07 P, EU:C:2008:726, 92. pont.

4 — A Bíróság teljes ülésén hozott, 2004. március 23-i európai ombudsman kontra Lamberts ítélet, C-234/02 P, EU:C:2004:174 (a továbbiakban: Lamberts-ítélet).

5 — 2015. április 29-i Staelen kontra ombudsman ítélet, T-217/11, EU:T:2015:238 (a továbbiakban: megtámadott ítélet).

4. Nem értek egyet a Törvényszékkel, és ebben az indítványban ki is fejtem ennek okát. Ennek következtében azt javaslom a Bíróságnak, hogy a megtámadott ítéletet helyezze hatályon kívül és hozzon döntést az első fokon benyújtott keresetről, C. Staelen keresetét mint megalapozatlant elutasítva. [6]

I – Jogi háttér

5. A 94/262/ESZAK, EK, Euratom határozat [7] 3. cikke a következőket írja elő:

„(1) Az ombudsman [8] – hivatalból vagy panasz alapján – minden általa indokoltnak tartott vizsgálatot elvégez [az uniós] intézmények és szervek tevékenysége során felmerülő gyanított hivatali visszásságok tisztázásának érdekében. […]

(2) A[z uniós] intézmények és szervek kötelesek az ombudsman rendelkezésére bocsátani minden általa kért információt, továbbá biztosítani számára a vonatkozó ügyiratokhoz történő hozzáférést. […] A[z uniós] intézmények és szervek tisztviselői és más alkalmazottai az ombudsman felhívására kötelesek tanúvallomást tenni […]”

II – A jelen eljárások háttere [9]

6. 2006. november 14-én C. Staelen panaszt nyújtott be az ombudsmanhoz, arra hivatkozva, hogy hivatali visszásság történt az Európai Parlament részéről az EUR/A/151/98 versenyvizsga alkalmassági listájának – amelyen ő mint sikeres jelölt szerepelt – kezelése során

7. Az ombudsman a vizsgálat (a továbbiakban: eredeti vizsgálat) végén, 2007. október 22-én kiadott egy határozatot, amelyben megállapította, hogy a Parlament részéről nem történt hivatali visszásság.

8. 2010. június 29-én az ombudsman hivatalból eljárást indított annak újbóli kivizsgálására, hogy a Parlament részéről történt-e hivatali visszásság (a továbbiakban: hivatalból indított vizsgálat).

9. 2011. március 31-én az ombudsman meghozta az említett vizsgálatot lezáró határozatot, amelyben ismételten megállapította, hogy a Parlament részéről nem történt hivatali visszásság.

III – A Törvényszék előtti eljárás

10. 2011. április 20-án benyújtott keresetlevelével C. Staelen kártérítési keresetet terjesztett elő az ombudsmannal szemben, amelyben kártérítést kért azon kárért, amely őt amiatt érte, ahogyan az ombudsman a 6. pontban említett panaszát kezelte.

11. A Törvényszék a 2014. április 9-én tartott nyilvános tárgyalást követően a megtámadott ítéletben részben helyt adott C. Staelen keresetének, és kötelezte az ombudsmant, hogy 7000 euró összeget fizessen C. Staelen részére. A Törvényszék a keresetet fennmaradó részében elutasította, és arra kötelezte a feleket, hogy a másik fél költségeinek felét viseljék.

6 — A 2016. június 29-i európai ombudsman kontra Staelen végzésével (C-337/15 P, nem tették közzé, EU:C:2016:670), valamint a 2016. július 20-i Staelen kontra európai ombudsman végzésével (C-338/15 P, nem tették közzé, EU:C:2016:599) a Bíróság elutasította C. Staelennek a megtámadott ítélettel szembeni fellebbezését és csatlakozó fellebbezését.

7 — Az ombudsman feladatainak ellátására vonatkozó szabályokról és általános feltételekről szóló 1994. március 9-i európai parlamenti határozat (HL 1994. L 113., 15. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet 1. kötet, 283. o.).

8 — Noha a szóban forgó események nagy része az elődjéhez kapcsolódik, a következetesség kedvéért a jelenlegi, a hivatalt 2013 októbere óta betöltő ombudsmanra – vagyis Emily O’Reillyre – utalok.

9 — A megtámadott ítélet 339 pontjából az 1–42. pont teljeskörűen ismerteti ezen eljárások hátterét.

IV – A Bíróság előtti eljárás és a kereseti kérelmek

12. 2015. július 6-án a Bíróság elé terjesztett fellebbezése keretében az ombudsman azt kéri, hogy a Bíróság:

– helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet (1) azon részében, amely arra a megállapításra jut, hogy a) az ombudsman többféle olyan, jogellenes magatartást megvalósított, amely az uniós jog kellően súlyos megsértésének minősül, b) a nem vagyoni kár tényleges jellege megállapítást nyert és c) okozati összefüggés van a Törvényszék által meghatározott jogellenes magatartások és ezen nem vagyoni kár között, és (2) azon részében, amely az ombudsmant 7000 euró kártérítés megfizetésére kötelezi;

– amennyiben a Bíróság a megtámadott ítéletet hatályon kívül helyezi, utasítsa el a keresetet mint megalapozatlant;

– másodlagosan, amennyiben a Bíróság a megtámadott ítéletet hatályon kívül helyezi, utalja vissza az ügyet a Törvényszék elé; és

– igazságos és méltányos módon határozzon a költségekről.

13. A Bírósághoz 2015. október 8-án benyújtott válaszbeadványában C. Staelen azt kéri, hogy a Bíróság:

– a keresetet mint részben elfogadhatatlant, mindenesetre pedig mint megalapozatlant utasítsa el;

– kötelezze az ombudsmant 50 000 EUR nem vagyoni kártérítésre.

– kötelezze az ombudsmant mind a jelen eljárással, mind pedig az elsőfokú eljárással összefüggő valamennyi költség viselésére.

14. A 2016. szeptember 6-i tárgyaláson csak az ombudsman tett szóbeli észrevételt.

V – Elemzés

A – *Bevezető megjegyzések*

15. Előzetesen megjegyzem, hogy C. Staelen által az ombudsman fellebbezésére válaszul benyújtott beadványában szereplő követelés második pontja, amelyben azt kéri, hogy a Bíróság az ombudsmant kötelezze 50 000 euró nem vagyoni kártérítésre, a Bíróság eljárási szabályzatának 174. cikke alapján nyilvánvalóan elfogadhatatlan, mivel kívül esik a fellebbezésre válaszul benyújtható kereseti kérelmek körén.[10]

16. Rátérve az ombudsman fellebbezésére, megjegyzem, hogy abban öt jogalap található.

17. Konkrétan az ombudsman azzal érvel, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a következőket mondta ki: i. a TUM-elv puszta megsértése elegendő a kellően súlyos jogsértés fennállásának megállapításához; ii. ha az ombudsman vizsgálata során valamely intézmény meggyőző magyarázatot nyújt számára, ez nem mentesíti őt az arra vonatkozó felelőssége alól, hogy megbizonyosodjon az ezen magyarázat alapját képező tények valós voltáról; iii. a C. Staelen leveleire

10 — A jelenlegi eljárási szabályzat tekintetében lásd: Wathelet főtanácsnok Bizottság kontra Andersen ügyre vonatkozó indítványa, C-303/13 P, EU:C:2015:340, 8. pont; a korábbi eljárási szabályzat tekintetében lásd: 2011. július 5-i Edwin kontra OHIM ítélet, C-263/09 P, EU:C:2011:452, 83. és 84. pont. A C-338/15. P. sz. ügyben C. Staelen az ombudsman ugyanezen összeg megfizetésére kötelezését kérte a Bíróságtól.

észszerű határidőn kívül adott válasz az uniós jog súlyos megsértésének minősíthető, amely megalapozza az Unió szerződésen kívüli felelősségét; iv. nem nyújtott kellő magyarázatot arra, hogy C. Staelen az ombudsman hivatalába vetett bizalmának sérülését nem vagyoni kárnak minősíti; v. oksági kapcsolat áll fenn a bizalom elvesztése és az ombudsman hivatala által állítólagosan elkövetett szabálytalanság között.

18. Amint az a tárgyaláson kiderült, a fellebbezés első jogalapjának 2–4. részében, a fellebbezés második jogalapjának második részében, valamint a harmadik és negyedik jogalapjában az ombudsman mind a megtámadott ítéletben szereplő megállapítások érdemi részét, mind pedig a Törvényszék indokolási kötelezettségének teljesítését vitatja. Mindenesetre az a kérdés, miszerint a Törvényszék ítéletének indokolása ellentmondó vagy hiányos-e, jogkérdésnek minősül, és mint ilyet a fellebbezés keretében fel lehet azt hozni.[11] Ezenfelül sajátos jellegénél fogva az olyan alakszerűségi hiba, hogy az első fokon hozott határozat alig vagy egyáltalán nem tartalmaz indokolást, egyértelműen nehézzé teszi a Bíróság számára, hogy a fellebbezés során az érdemi hiba lehetőségéről határozzon, így a két jogalap összekapcsolható.[12] Ez alapján ezen indítvány céljából teljes mértékben megfelelőnek tartom, hogy az egyes jogalapok érdemi tárgyalását követően a megtámadott ítélet indokolásával külön foglalkozunk. Most ezt fogom megtenni.

B – *Az első jogalap: az Unió felelősségének megalapozása az eredeti vizsgálat során a TUM-elv ombudsman részéről történő megsértése révén*

1. A felek érvei

19. Az ombudsman az első jogalapot négy részre bontotta: az első rész a Törvényszék azáltal elkövetett azon téves jogalkalmazásra vonatkozik, hogy úgy ítélte meg, hogy a TUM-elv bármely megsértése az uniós jog kellően súlyos jogsértésének minősül, a másik három rész pedig három olyan esetre vonatkozik, amikor a Törvényszék megállapította, hogy az ombudsman ilyen módon megsértette az említett elvet az eredeti vizsgálat során. Ez a három rész a következőkre vonatkozik: i. az ombudsman 2007. október 22-i határozatában eltorzította az Európai Parlament 2007. március 27-i véleményének tartalmát; ii. az ombudsman állítólagosan elmulasztotta kivizsgálni, hogy a Parlament értesítette-e a többi intézményt arról, hogy felvette C. Staelent az EUR/A/151/98 nyílt versenyvizsga alkalmassági listájára (a továbbiakban: kérdéses információ), valamint iii. állítólag elmulasztotta kivizsgálni, hogy a kérdéses információt továbbították-e a Parlament saját főigazgatóságaihoz.

20. Az ombudsman úgy véli, hogy a Törvényszék által – különösen a megtámadott ítélet 86. pontjában – alkalmazott általános megközelítés nem összeegyeztethető az uniós joggal. Azzal érvel, hogy a hivatkozott hatóságok nem támasztják alá a Törvényszék megállapításait. Ezenfelül az ombudsman úgy véli, hogy a Törvényszék tévesen állította a megtámadott ítélet 141–145. pontjában, hogy a vizsgált három egyedi eset az uniós jog kellően súlyos megsértését jelenti.

21. C. Staelen azzal érvel, hogy az ombudsman összekeveri a vizsgálatindításra vonatkozó mérlegelési jogkörét, amellyel a 94/262 határozat 3. cikke őt felruházza, az említett vizsgálat lefolytatásának módjával, továbbá hogy az ombudsman tévesen állítja, hogy a megtámadott ítélet arra utal, hogy bármely hiba a TUM-elv megsértését jelenti és megalapozza felelősségét. C. Staelen továbbá azzal érvel, hogy az a kérdés, hogy az ombudsman eltorzította-e a Parlament 2007. március 22-i véleményét,

11 — 2008. december 16-i Masdar (UK) kontra Bizottság ítélet, C-47/07 P, EU:C:2008:726, 76. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

12 — Lásd például: 2005. július 12-i Bizottság kontra CEVA és Pfizer ítélet, C-198/03 P, EU:C:2005:445, 67–69. pont. Lásd még: 2008. szeptember 9-i FIAMM és társai kontra Tanács és Bizottság ítélet, C-120/06 P és C-121/06 P, EU:C:2008:476, 89. pont.

ténybeli értékelés kérdése, így a fellebbezés keretében azt nem lehet felhozni. C. Staelen állítása szerint az ombudsman azt kéri a Bíróságtól, hogy enyhítse a felperes szerződésen kívüli felelősségére vonatkozó feltételeket, ez pedig ellentétes lenne a Lamberts-ítélettel. Ezenfelül az első jogalap második és negyedik részére válaszul C. Staelen azt állítja, hogy a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot.

2. Értékelés

a) Elfogadhatóság

22. C. Staelen azon állítása, miszerint az első jogalap első és harmadik része elfogadhatatlan azok tényszerű jellege miatt, megalapozatlan.

23. Valójában az első jogalap első része tisztán jogkérdés, mivel arra irányul, hogy a TUM-elv megsértése a magánszemélyek joggal való felruházását célzó uniós jog kellően súlyos megsértésének minősül-e. Ami az első fellebbezési jogalap többi részét illeti, noha azok egyértelműen a ténybeli értékelésre – nevezetesen a kérdéses információ továbbításával kapcsolatos értékelésre – irányulnak, az ombudsman kifogása jogi jellegű: e továbbítás (vagy annak elmaradása) kivizsgálásának elmulasztása az uniós jog kellően súlyos megsértését jelenti-e. Ahogy az ombudsman válaszában kifejtette, ez legalábbis a tényállás Törvényszék általi jogi minősítésének és az általa ebből levont jogi következtetéseknek értékelését jelenti, amelyre a Bírósága a fellebbezés során nyilvánvalóan hatáskörrel rendelkezik.[13]

b) Az első jogalap első része: az annak vizsgálata során alkalmazandó mérce, hogy az ombudsman oly módon megsértette a TUM-elvet, hogy az megalapozza az Unió szerződésen kívüli felelősségét

i) A TUM-elv hatályára vonatkozó általános megfontolások

24. Az egyes ügyek releváns vonatkozásainak alapos és részrehajlásmentes megvizsgálására vonatkozó kötelezettség megszilárdult elv az uniós közigazgatási jogban. Alapvető fontosságú a jól működő közigazgatás szempontjából, habár nem egy jogilag jól körülhatárolt fogalomról van szó.[14] Talán ez az oka, hogy a TUM-elvet időnként a „gondosság” elvének vagy kötelezettségének hívják, és talán ezért szolgál olyan, hasonló közigazgatási jogi alapelvek alátámasztására, mint a részrehajlásmentes és észszerű időn belüli ügykezelés.[15]

25. Ezen elv (vagy kötelezettség) elemei közül a jelen ügyben az kerül előtérbe, hogy a közigazgatásnak milyen messzire kell menni, hogy tisztázza és kivizsgálja az egyes ügyek ténybeli alapját.

26. Ennek az ügynek nem az a sajátossága, hogy a Törvényszék helyesen ítélte-e meg úgy, hogy az ombudsman több alkalommal megsértette a TUM-elvet. Elsősorban inkább arra irányul, hogy a Törvényszék helyesen mondta-e ki, hogy a szóban forgó jogsértés olyan mértéket öltött, hogy megalapozta az Unió szerződésen kívüli felelősségét. E kérdések arra késztetnek, hogy a következőkben röviden tekintsem át a TUM-elv hatályát.

13 — Lásd többek között: 2012. július 19-i Alliance One International és Standard Commercial Tobacco kontra Bizottság és Bizottság kontra Alliance One International és társai ítélet, C-628/10 P és C-14/11 P, EU:C:2012:479, 84. pont.

14 — Ezzel egyetértve lásd: Craig, P., magyarázata a Charta 41. cikkéhez, in: Peers, S. és társai (szerk): *The EU Charter of Fundamental Rights. A Commentary*, Hart Publishing, Oxford, 2014., 1078. o., a 41.28. pontban.

15 — Ezzel kapcsolatban lásd: Mihaescu Evans, B., *The right to good administration at the crossroads of the various sources of fundamental rights in the EU integrated administrative system*, Luxembourg Legal Studies, vol. 7, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 2015, 392. és az azt követő oldalak (az e témával kapcsolatos rendszertani következtetéseket illetően lásd különösen a 394–401. oldalt).

27. Kiindulásképpen, a TUM-elv két különböző szinten nyilvánul meg: a belső uniós igazgatási rendszerben, valamint a tagállami szinten, amikor az uniós szabályokat a nemzeti közigazgatás hajtja végre. Ezen indítványban az előbbire helyezzük a hangsúlyt. [16]

28. Röviden, a TUM-elv két egymással ellentétes nézőpontot igényel: egyfelől a közigazgatás, másfelől a magánszemélyek szempontjait.

29. Egyrészről, a közigazgatás nyilvánvalóan nem mindentudó. Aránytalannak és a közpénzek hatékony felhasználásával ellentétesnek tűnhet azt megkövetelni, hogy még csekély jelentőségű kérdésekkel kapcsolatban is végezzen vizsgálati intézkedéseket, ha az eredmény az egyedi ügy kezeléséhez képest csak csekély jelentőségű lehet. Sőt, a körülményektől függően nyilvánvaló, hogy időnként észszerűbb megkérni azon magánszemélyeket, akik ügyét elbírálják, hogy közöljék a kért információt, ha az adott információt ők könnyedén megadhatják [17] – ez különösen igaz a kérelmekkel kapcsolatos ügyekben. Továbbá más, például a bizalmas adatkezelésre vonatkozó jogszabályok kölcsönhatása tovább korlátozhatja a közigazgatás további adatgyűjtési képességét. Végezetül a TUM-elv nem csodaszer. Habár megköveteli a közigazgatástól, hogy körültekintően és elővigyázatosan járjon el, de azt nem, hogy elhárítson minden olyan kárt, amely a gazdasági szereplők számára rendes gazdasági kockázatok megvalósulásából származik. [18]

30. Másfelől a közigazgatás jellemzően nagy és jól felszerelt, és ezért a magánszemélyeknél alkalmasabb az ügykezelésre, tanácsadásra és információgyűjtésre. [19] Így tehát, míg a magánszemélyeknek esetleg együtt kell működniük a hatósággal egy vizsgálat során a rendelkezésükre álló információ továbbítása révén, a közigazgatásnak ugyanakkor a lehető legnagyobb körültekintéssel kell lefolytatnia a vizsgálatot, hogy eloszlassa a fennálló kételyeket. [20] Ami azt illeti, a hatóságoknak hivatalból fel kell használniuk minden lehetséges eszközt azon tények megállapítása érdekében, amelyektől az uniós rendelkezés alkalmazása valamely konkrét ügyben függ. [21] Ezért kétséges, hogy a TUM-elv enyhíthető lenne a közigazgatási terhek vagy a közkiadások csökkentése érdekében, kivéve ennek hiányában a terhek vagy kiadások nyilvánvalóan meghaladnák az észszerűen előírható korlátokat. [22] Végezetül nem indokolt mérsékelni a TUM-elvből fakadó kötelezettségeket, ha a közigazgatási vizsgálat valamely egyedi ügyben büntetés kiszabásához vezethet. [23]

31. Ezek alapján egy olyan Unióban, amely a jogállamiságon alapul, rendkívül fontos, hogy az uniós közigazgatás állandóan arra törekedjen, hogy érdemileg helyes határozatokat hozzanak, szem előtt tartva azt az általános elvet, hogy a közigazgatási hatóságoknak jogszerűen kell eljárniuk. Ezért valamely egyedi ügy elbírálása során az uniós hatóságoknak megfelelő időben és a lehető leghatékonyabban kell összegyűjteniük minden információt, amely a körülményeket figyelembe véve szükséges és elégséges, és amelynek révén az eljárás kimenetele sikeresen kiállja a jövőbeli bírósági

16 — Az utóbbival kapcsolatban svéd vonatkozásban lásd: Reichel, J., *God förvaltning i EU och i Sverige*, Jure Publishing, Stockholm, 2006, 489. és az azt követő oldalak.

17 — E tekintetben lásd: 1986. november 11-i Irish Grain Board ítélet, 254/85, EU:C:1986:422, 19. pont. Hoffmann, H., „Inquisitorial Procedures and General Principles of Law: The Duty of Care in the Case Law of the European Court of Justice”, in Jacobs, L., Baglay, S. (szerk.), *The Nature of Inquisitorial Processes in Administrative Regimes: Global Perspectives*, Ashgate, Farnham, 2013., 165. o.

18 — 2008. december 16-i Masdar (UK) kontra Bizottság ítélet, C-47/07 P, EU:C:2008:726, 93. pont.

19 — E tekintetben lásd: 2007. június 28-i Internationaler Hilfsfonds kontra Bizottság ítélet, C-331/05 P, EU:C:2007:390, 24. pont.

20 — E tekintetben lásd: 1986. november 11-i Irish Grain Board ítélet, 254/85, EU:C:1986:422, 16. pont.

21 — A nemzeti hatóságoknak az uniós jog végrehajtása során fennálló adatgyűjtési kötelezettségével kapcsolatban lásd: 1983. szeptember 21-i Deutsche Milchkontor és társai ítélet, 205/82–215/82, EU:C:1983:233, 35. pont.

22 — A nemzeti hatóságok EGK-Szerződés 36. cikkére (jelenleg EUMSZ 36. cikk) való hivatkozási lehetőségének korlátait illetően lásd: 1976. május 20-i de Peijper ítélet, 104/75, EU:C:1976:67, 18. pont.

23 — E tekintetben vesd össze a bizonyítási teher ezzel kapcsolatos – bár eltérő – kérdésére vonatkozó szabályaival, mint például: a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i módosított 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 3. cikke; a TUM-elv és a bizonyítási teher kölcsönhatásáról lásd: 2014. április 3-i Franciaország kontra Bizottság ítélet, C-559/12 P, EU:C:2014:217, 63. pont.

jogorvoslat próbáját. A közigazgatás által összegyűjtött információnak legalábbis lehetővé kell tennie, hogy a folyamatban lévő ügy kimenetele megfelelőnek, és ne észszerűtlennek minősüljön.[24] Ezért semmiképpen nem zárható ki, hogy a hatóságnak esetleg több erőforrást kell igénybe vennie, mint eredetileg tervezte.

32. Mindezek ellenére továbbra is tény, hogy mivel sem a Charta 41. cikke, sem az elsődleges jog más rendelkezése nem utal rá, természeténél fogva kazuisztikus annak értékelése, hogy a közigazgatás elmulasztotta-e azon kötelezettségét, hogy valamely egyedi eset valamennyi releváns elemét megfelelő mértékben megvizsgálja. Pontosabban, ez a kérdés mindenekelőtt két elemtől függ: először is az említett eset *ténybeli körülményeitől*, másodszor a szóban forgó eljárásra és az azzal kapcsolatos közigazgatási intézkedésekre vonatkozó *különös uniós jogszabályok* értékelésétől.[25]

33. Végezetül a kártérítés kérdését illetően az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a TUM-elv megsértése főszabály szerint indokolhatja a kártérítés kifizetését.[26] Egyebek mellett a (jelenlegi) Törvényszék kimondta, hogy „olyan hiba megállapítása, amelyet a szokásosan elővigyázatos és gondos igazgatási szerv hasonló körülmények között nem követett volna el, arra enged következtetni, hogy az [uniós] intézmény magatartása jogellenes volt, ami az [EUMSZ 340. cikk] alapján [az Unió] felelősségét vonja maga után”[27]. A Törvényszék használatában az „enged” szó használata arra utal, hogy ez a teszt nem helyettesíti az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapítására vonatkozóan hagyományos alkalmazott kritériumokat, azonban az ítélkezési gyakorlatban használt kifejezések változatosak.[28] Ítélkezési gyakorlatában a Bíróság nem határozott meg ilyen összehasonlító tesztet,[29] hanem ehelyett úgy határozta meg, hogy a „gondosság hiánya […] egyre inkább nyilvánvalóvá vált”[30].

ii) Az ügy érdeméről

34. E háttér ismeretében most rátérek a Törvényszék által a megtámadott ítéletben, különösen annak 85–88. pontjában alkalmazott és az ombudsman által kifogásolt megközelítésre.

35. A megtámadott ítélet 86. pontjában a Törvényszék kimondta, hogy „[a TUM-elv] egyszerű megsértése elegendő a kellően súlyos jogsértés fennállásának megállapításához”[31]. Az ombudsman állítása szerint ez az ítélkezési gyakorlat elferdítése: a Bíróság következetesen azon az álláspontón volt, hogy ha a szóban forgó uniós szerv „csak jelentősen csökkentett mérlegelési mozgástérrel rendelkezik, vagy egyáltalán nem rendelkezik mozgástérrel, az [uniós] jog egyszerű megsértése is elegendő a

24 — E tekintetben lásd: 1991. október 22-i Nölle-ítélet, C-16/90, EU:C:1991:402, 13. pont.

25 — Erre példaként lásd: 2008. november 6-i Hollandia kontra Bizottság ítélet, C-405/07 P, EU:C:2008:613, 56., 57., 66. és 67. pont.

26 — Lásd: 2008. december 16-i Masdar (UK) kontra Bizottság ítélet, C-47/07 P, EU:C:2008:726, 91. pont.

27 — Lásd: 2001. július 12-i Comafrica és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 és T-225/99, EU:T:2001:184, 134. pont; 2005. március 17-i Agraz és társai kontra Bizottság ítélet, T-285/03, EU:T:2005:109, 40. pont (fellebbezés során megváltoztatta a 2006. november 9-i Agraz és társai kontra Bizottság ítélet, C-243/05 P, EU:C:2006:708, kizárólag a kár kérdését illetően, mivel a Bizottság nem fellebbezett az uniós jog kellően súlyos megsértésére vonatkozó megállapítással szemben).

28 — Például a 2001. július 12-i Comafrica és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 és T-225/99, EU:T:2001:184, 144. pontjában a (jelenlegi) Törvényszék hozzátette, hogy „valamely intézmény által elkövetett hiba vagy szabálytalanság megállapítása önmagában nem elégséges ahhoz, hogy [az Unió] szerződésen kívüli felelősségét vonja maga után, *kivéve, ha a hibát vagy szabálytalanságot a körültekintés vagy gondosság hiánya jellemzi*” (kiemelés tőlem). Az 1995. szeptember 18-i Nölle kontra Tanács és Bizottság ítélet, T-167/94, EU:T:1995:169 (a továbbiakban: Nölle II) 89. pontjában a (jelenlegi) Törvényszék különbséget tett a TUM-elv teljes mellőzése, és aközött, amikor egyszerűen az elvből fakadó kötelezettségek terjedelmét nem tartotta kellőképpen tiszteletben.

29 — Vö. a 2007. június 28-i Internationaler Hilfsfonds kontra Bizottság ítélet, C-331/05 P, EU:C:2007:390, 24. ponttal, amely a kártérítési eljárásokkal összefüggésben mellékesen utalt „mindazon gondosság[ra] […], amellyel egy jól ellátott nagy szervezet általában tartozik a jogalanyok felé”.

30 — 1965. december 9-i Société anonyme des laminoirs, hauts fourneaux, forges, fonderies et usines de la Providence és társai kontra Főhatóság, 29/63, 31/63, 36/63, 39/63–47/63, 50/63 és 51/63, EU:C:1965:120, 937. pont (megítélt kártérítés); 1992. január 30-i Finsider és társai kontra Bizottság ítélet, C-363/88 és C-364/88, EU:C:1992:44, 22. pont (meg nem ítélt kártérítés). Lásd még: 1995. március 15-i COBRECAF és társai kontra Bizottság ítélet, T-514/93, EU:T:1995:49, 70. pont, ahol a (jelenlegi) Törvényszék a „gondosság nyilvánvaló hiányát” állapította meg.

31 — Az ítélet francia nyelvű változatában – amely az eljárás nyelve – a „suffit” (elegendő) szó szerepel.

kellően súlyos jogsértés megállapításához”[32]. És ez aligha meglepő. Valójában az Unió felelőssége feltételezi, hogy az érintett uniós szerv *nyilvánvalóan és súlyosan* figyelmen kívül hagyta mérlegelési jogkörének határait; az illető szerv által hozott intézkedés általános vagy egyedi jellege nem döntő kritérium az említett határok meghatározása szempontjából.[33] Hogy a felelősség felmerül-e, számos nem kimerítő elemtől függ, ideértve egyebek mellett az uniós szervnek biztosított mérlegelési jogkörön alapuló intézkedést.[34] Más szavakkal, nem minden hiba elegendő ahhoz, hogy az Unió szerződésen kívüli felelősségét megalapozza; valami többre van szükség. A Bíróságnak a TUM-elvre vonatkozó, a fenti 33. pontban említett ítélkezési gyakorlata megerősíti ezt: a gondosság hiányának *nyilvánvalónak* kell lennie. Ha nem így lenne, akkor nem lenne sok különbség az EUMSZ 263. cikk szerinti megsemmisítés iránti kereset és az EUMSZ 268. cikk szerinti kártérítési kereset között.

36. A Schneider Electric ítélet, amelyre a Törvényszék megalapozásként hivatkozik, nem csak hogy nem támasztja alá a megtámadott ítélet megközelítését,[35] hanem az említett ítélet 86. pontjában szereplő kijelentés nem is egyeztethető össze az ítélet 71. és 72. pontjában az Unió szerződésen kívüli felelőssége megalapozásának feltételeire vonatkozó ítélkezési gyakorlat – helyes – összefoglalásával.

37. Ezenfelül a megtámadott ítélet 86. pontját megelőző pontokban a Törvényszék által tett kijelentések nem igazolják az említett pontban levont következtetést.

38. Először is, a Törvényszék a megtámadott ítélet 86. pontjában azt állította, hogy az ombudsman nem rendelkezik mérlegelési mozgástérrel egy adott esetben a gondosság elvének betartását illetően. Ez az állítás, még ha igaz is, ki van ragadva a szövegkörnyezetéből. Valóban igaz, hogy az ombudsman mérlegelési jogköre nem mentesíti őt a TUM-elv betartása alól, mivel az egy olyan általános elvnek minősül, amelyet az uniós közigazgatásnak mindig tiszteletben kell tartani.[36] Azonban az alapján, amit a 32. pontban kifejtettem, továbbra is fennáll, hogy az elv tiszteletben tartása elsősorban és leginkább attól függ, hogy úgy dönt-e, lefolytatja a vizsgálatot, és ha igen, hogyan. Valójában a TUM-elv betartása a körülményektől függ. Ezért, ami az ombudsman tevékenységét illeti, a TUM-elv tiszteletben tartása az eset körülményeitől függ, amely pedig attól függ, hogyan gyakorolja széles mérlegelési jogkörét.

39. Sokat elárul, hogy a Törvényszék a jelek szerint tudatában van ennek a problémának. Valójában azonnal megpróbálja korlátozni a megtámadott ítélet 86. pontjában tett általános kijelentésének a hatályát, amikor a 87. pontban azt az észrevételt teszi, hogy nem minden, az ombudsman által elkövetett szabálytalanság minősül a TUM-elv megsértésének, csak amelynek következtében nem tudta gondosan és pártatlanul megvizsgálni az összes releváns körülményt.[37]

32 — Lásd például: 2000. július 4-i Bergaderm és Goupil kontra Bizottság ítélet, C-352/98 P, EU:C:2000:361, 44. pont; 2005. július 12-i Bizottság kontra CEVA és Pfizer ítélet, C-198/03 P, EU:C:2005:445, 65 pont; 2007. április 19-i Holcim (Deutschland) kontra Bizottság ítélet, C-282/05 P, EU:C:2007:226, 47. pont (kiemelés tőlem).

33 — 2000. július 4-i Bergaderm és Goupil kontra Bizottság ítélet, C-352/98 P, EU:C:2000:361, 46. pont; lásd még: 2007. április 19-i Holcim (Deutschland) kontra Bizottság ítélet, C-282/05 P, EU:C:2007:226, 49. pont.

34 — Lásd: 1996. március 5-i Brasserie du pêcheur és Factortame ítélet, C-46/93 és C-48/93, EU:C:1996:79, 55–57. pont.

35 — 2007. július 11-i Schneider Electric kontra Bizottság ítélet, T-351/03, EU:T:2007:212, 117 és 118. pont: „amennyiben ez az intézmény csak jelentősen csökkentett mérlegelési mozgástérrel rendelkezik, vagy egyáltalán nem rendelkezik azzal, a közösségi jog egyszerű megsértése is elegendő [*lehet*] a közösségi jog kellően súlyos megsértésének megállapításához […] Ugyanez a helyzet abban az esetben, ha az alperes intézmény általános gondossági kötelezettséget sért meg (lásd ebben az értelemben a [1990. március 27-i Grifoni kontra Bizottság ítélet, C-308/87, EU:C:1990:134] 13. és 14. pontját), illetve a vonatkozó anyagi, vagy eljárásjogi szabályokat nem megfelelően alkalmazza” (kiemelés tőlem). Ezenfelül a Bíróság az utóbb említett ítéletben nem állította, hogy a TUM-elv bármilyen megsértése elegendő az Unió szerződésen kívüli felelősségének kiváltásához.

36 — Lásd: Hoffmann, H., i. m., 153. és 154. o., aki azzal érvel, hogy „[az uniós közigazgatási jog] alkalmazandó szabályai és elvei a közigazgatási tevékenység valamennyi területére vonatkoznak, legyen az alárendelt jogszabály vagy közigazgatási döntéshozatal, vagy egyedi ügyben való döntéshozatal (bírói döntés). Ezek attól függetlenül alkalmazandók, hogy a döntés objektív kritériumon alapul-e, vagy a közigazgatás élvez-e valamilyen fokú mérlegelési jogkört”, és különösen a 158. oldalon, hogy „a gondossági kötelezettség elve a közigazgatási eljárás valamennyi lépésre alkalmazandó”.

37 — Szintén sokatmondó az a tény, hogy – ahogy azt az ombudsman kifejtette –, a megtámadott ítélet 205. pontjában, az említett ítéletnek a nyilvánvaló értékelési hibáknak szentelt II.C.2. részében a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az ombudsman hivatalból indított vizsgálatával összefüggésben sértette meg a TUM-elvet.

40. Másodsorban a fő érv, ami alapján a Törvényszék úgy vélte, hogy a TUM-elv ombudsman általi megsértése elégséges ahhoz, hogy meg lehessen állapítani az uniós jog kellősen súlyos megsértését, a 85. pont utolsó mondatából ered. Ott a Törvényszék azt állította, hogy az ombudsmannak az EUMSZ 228. cikk (1) bekezdésében és a 94/262 határozat 3. cikkének (1) bekezdésében foglalt szerepénél fogva különösen fontos, hogy tiszteletben tartsa a TUM-elv elvet.

41. Egyszerűen fogalmazva, ezen elvi kijelentésével a Törvényszék azt kívánja az ombudsmantól, hogy legyen „szentebb, mint a pápa”. Azonban ez a gondolat ellentétben áll a Bíróság Lamberts-ítéletében hozott határozattal, amely az ombudsmant az Unió szerződésen kívüli felelősségét illetően más uniós szervekkel azonos szintre helyezte. Az ombudsman feladatának sajátos jellege, ahogy arra a Lamberts-ítélet rámutatott, nem igényli szigorúbb normák alkalmazását. Inkább azt lehetne mondani, hogy ez hátrányos lenne az ombudsman működési módjára, amelynek célja azt biztosítani, hogy az uniós szervek önkéntes alapon tartsák be a megfelelő ügyintézés elvét, és ha ez nem így történik, akkor nem kényszerítő („*soft law*”) intézkedések alkalmazásával. [38] Egyebek mellett széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik vizsgálatok lefolytatására, hogy ha azokat szükségesnek találja, és egyetlen kötelezettsége, hogy legjobb igyekezete mellett végezze azt el. [39] Szemben azzal, amit C. Staelen állít, ez a mérlegelési jogkör nem csak arra vonatkozik, hogy vizsgálatot indítson-e, hanem kiterjed az „a [panaszok] nyomán szükséges teendőkre” [40] – ideértve a 94/262 határozat 3. cikkének (2) és (3) bekezdése szerinti vizsgálati cselekmények alkalmazásának megfelelőségét is. Ez megmagyarázza, hogy a Bíróság miért mondta ki, hogy csak „*egészen különleges körülmények* esetén” fordulhat elő, hogy valamely állampolgár „bizonyítani tudja, hogy az ombudsman kellően súlyosan megsértette a közösségi jogot a feladatai ellátása során, amellyel kárt okozott az érintett állampolgárnak” [41]. A TUM-elv *bármely és mindenfajta* megsértéséért való felelősség, ahogy az a megtámadott ítélet mutatja, veszélyezteti ezt a mérlegelési jogkört és ennek megfelelően ezt a működést.

42. Sőt, ha a Törvényszékhez hasonlóan úgy véljük, hogy az ombudsmannak példát kell mutatnia, az egyben azt is jelenti, hogy az ombudsman véleménye valamiképpen érvényesebb, mint másoké. Azonban ha ez így volna, akkor nem lenne logikus, ha a Bíróság nem ismerné el az ombudsman arra vonatkozó határozatának kötelező érvényét, hogy valamely uniós szerv betartotta-e a megfelelő ügyintézés elvét, ahogy azt tette. [42]

43. Ezért úgy vélem, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 86. pontjában kimondta, hogy „a [TUM-elv] puszta megsértése elegendő ahhoz, hogy megalapozza a fenti 70. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében vett súlyos jogsértést”.

44. Végezetül a Törvényszék a megtámadott ítélet 88. pontjában azt is kimondta, hogy a TUM-elv arra irányul, hogy magánszemélyek számára jogokat keletkeztessen. Mivel az ombudsman ezt a megállapítást nem vitatja, a következő észrevételek részemről csupán mellékesek.

38 — E tekintetben lásd: 2007. június 28-i Internationaler Hilfsfonds kontra Bizottság ítélet, C-331/05 P, EU:C:2007:390, 26. pont.

39 — Lamberts-ítélet, 50. pont.

40 — Lamberts-ítélet, 52. pont.

41 — Lamberts-ítélet, 52. pont (kiemelés tőlem). Suksi, M., az említett ítéletet magyarázva a *Common Market Law Review-ban*, No 42, Kluwer Law, Hollandia, 2005., az 1773. oldalon azt állítja, hogy a Bíróság egy „önmérsékleti elvet” alkotott meg.

42 — E tekintetben lásd: 2007. október 25-i Komninou és társai kontra Bizottság ítélet, C-167/06 P, nem tették közzé, EU:C:2007:633, 44. pont.

45. A Törvényszék e vélemény alátámasztásaként azon saját ítélkezési gyakorlatát idézte, amely szerint a TUM-elv a „magánszemélyeket védő jogszabály”.[43] Tudomásom szerint a Bíróság ilyet soha nem állított.[44] Egyfelől, a Charta 41. cikke, amelynek a TUM-elv részét képezi, a „megfelelő ügyintézéshez való „jogként” hivatkozik önmagára, amely „A polgárok jogai” című V. címben szerepel. Ezenkívül a Charta 52. cikkének (1) bekezdése szerint a lehetséges a „jogok” „gyakorlása”, valamint az uniós közigazgatás szervei azt „tiszteletben tartják” a Charta 51. cikkének (1) bekezdése alapján.[45]

46. Másfelől, amint az a Charta 52. cikkének (5) bekezdésére vonatkozó magyarázatokban szerepel, a tiszteletben tartandó jogok *alanyi* jogok. Itt érvelhetünk azzal, hogy a TUM-elv valódi célja a közjó védelme annak biztosítása révén, hogy a közigazgatás általában a jogállamisággal összhangban jár el. Ez a megállapítás különösen igaz az ombudsman esetében, akinek nem az a feladata, hogy a panaszosnak a panaszában megfogalmazott kérelmét teljesítse, hanem sokkal inkább az, hogy a 94/262 határozat 2. cikkének (1) bekezdése szerint az uniós közigazgatási tevékenységben előforduló hivatali visszásságokat felderítse. Ez a cél egybeeshet valamely magánszemély – jelen esetben C. Staelen – egyéni érdekével, de nem indulhatunk ki abból, hogy mindig így van. A Nölle II ítélet megfelelő értelmezése ezt megerősíti: ez az ítélet kifejezetten utal arra a jogi vagy tényleges minőségre, amelyben a felek a közigazgatási eljárásban részt vesznek.[46] Ahogy az alábbi 91. pontban bemutatjuk, ezért tekintem én úgy, hogy a körülményektől függ, hogy az adott esetben az említett elv figyelmen kívül hagyása a magánszemélyre ruházott jog megsértését is jelenti-e.

47. Ennek megfelelően én úgy vélem, hogy a megtámadott ítélet 88. pontja túlságosan kategorikus. Ugyanakkor elismerem, hogy az ombudsman nem támadta meg az ítélet e részét.

48. Bárhogy is legyen, a fentiekből az következik, hogy az ombudsman első fellebbezési jogalapjának első része megalapozott.

c) A fellebbezés első jogalapjának második része: a TUM-elvnek a Parlament 2007. március 22-i véleményének elferdítésével megvalósuló megsértésének súlyossága

49. A fellebbezés első jogalapjának második része is megalapozott.

50. A Törvényszék a megtámadott ítélet 142. pontjában a Parlament 2007. március 22-i véleményében foglaltak elferdítését valóban az ügy tanulmányozása során tanúsított gondosság hiányának minősítette, amely az uniós jog kellően súlyos megsértését jelenti. A Törvényszék egyszerűen kijelentette, hogy „[a]z ombudsman […] nem rendelkezik mérlegelési mozgástérrel valamely dokumentum tartalmának figyelembevétele tekintetében”.

51. Habár ez az állítás helyes, önmagában nem elégséges a hiba súlyosságának megállapításához. A Törvényszék egyebek mellett nem vizsgálta, hogy a hibát szándékosan követték-e el, és hogy menthető volt-e[47] – különösen azt figyelembe véve, hogy az ombudsman első fokon azt állította, hogy az egy egyszerű tévedés volt, amelyet kijavítottak. Mindenesetre irreleváns, hogy az ombudsman elismerte a tévedés elkövetését.

43 — Nölle II ítélet, 76. pont.

44 — Azt a kérdést, hogy az ombudsman 94/262 határozat szerinti hatáskörei jogokat ruháznak-e a magánszemélyekre, a (jelenlegi) Törvényszék nemlegesen válaszolta meg, lásd: 2002. április 10-i Lamberts kontra európai ombudsman, T-209/00, EU:T:2002:94, 87. pont.

45 — A Charta kötelező érvényűvé vált, mióta a Bíróság meghozta a Lamberts-ítéletét. E tekintetben a Nölle II ítélet említésre kerül a Charta értelmezési útmutatójaként 41. cikkel kapcsolatban kiadott magyarázatokban (HL 2007. C 303., 17. o.), amelyet az EUSZ 6. cikk (1) bekezdésének harmadik albekezdése és a Charta 52. cikkének (7) bekezdése értelmében az értelmezés során figyelembe kell venni.

46 — Nölle II ítélet, 76. pont.

47 — E tekintetben lásd: 1996. március 5-i Brasserie du pêcheur és Factortame ítélet, C-46/93 és C-48/93, EU:C:1996:79, 56. pont. Habár ez a pont valamely „jogi tévedés menthetőségét” említi, semmi akadálya, hogy ezt a kritériumot a ténybeli tévedésekre is alkalmazzuk, mivel az említett pont nem sorolja fel kimerítően a releváns tényezőket.

52. Egyebek mellett számomra úgy tűnik, hogy a jelen ügy alapvetően eltér az M.-ügyben szereplő helyzettől. Ott az a tény, hogy az ombudsman kijavított az eredeti hibát (amely egy uniós köztisztviselőnek az ombudsmani határozat hivatalos változatában, hivatali visszássággal kapcsolatos ügyben történő megnevezéséből állt), nem csökkentette a szóban forgó uniós jogsértés súlyosságát.[48] Ezzel szemben a jelen ügyben a Parlament 2007. március 22-i véleménye tartalma elferdítésének súlyossága számomra azonnal egyértelmű, különösen az nem, hogy e hibát miért ne lehetne kijavítani.

53. Nincs jelentősége annak, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 102. pontjában azt állította, hogy „az említett hiba [az ügy vizsgálata során elmulasztott gondosságnak […] minősül, különösen egy olyan tény figyelembevételét illetően, amelyet maga az ombudsman is relevánsnak tekintett”. Ez az állítás a TUM-elv megsértésének, nem pedig a jogsértés kellően súlyos voltának megállapítása alapjául szolgál.

54. Hasonlóképpen, ellentétben C. Staelen állításával, a megtámadott ítélet 290. pontjából nem következik, hogy a jogsértés kellően súlyos volt. Mindenesetre, ahogy azt az ombudsman állítja, ezt nem változtatja meg az, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 291. és 292. pontjában mérlegelte, hogy az ombudsman intézkedései elegendők-e a C. Staelen által állítólag elszenvedett nem vagyoni kár megtérítésére, mivel ez az értékelés a kár mennyiségi meghatározására, nem pedig a jogsértés súlyosságának megállapítására irányult.[49]

55. Tulajdonképpen a Törvényszék – bár meg kellene tennie –[50] nem ad valódi magyarázatot arra, hogy az ombudsman részéről a gondosság ezen elmulasztása miként minősül az uniós jog kellően súlyos megsértésének. Még ha úgy ítélnénk is meg, hogy az indokolás hallgatólagosan következik a megtámadott ítélet 88. pontjából, akkor az ítélet ellentmondást tartalmazna, mivel a Törvényszék elemzését a 72. pontban azzal kezdi, hogy amennyiben az ombudsman nem rendelkezik mérlegelési jogkörrel, az uniós jog egyszerű megsértése elegendő „lehet” a kellően súlyos jogsértés fennállásának megállapításához

56. Ezért mindenképpen úgy vélem, hogy a Törvényszék nem teljesítette kellőképpen indokolási kötelezettségét azzal kapcsolatban, hogy a Parlament 2007. március 22-i véleménye tartalmának az ombudsman általi elferdítése miért minősült a TUM-elv kellően súlyos megsértésének.

d) A fellebbezés első jogalapjának harmadik része: a TUM-elvnek annak kivizsgálása elmulasztásában megvalósuló megsértésének súlyossága, hogy a kérdéses információt továbbították-e a többi uniós szervnek

57. A fellebbezés első jogalapjának harmadik részében az a kérdés, hogy a Törvényszék azon megállapítása, miszerint az ombudsman azzal, hogy elmulasztotta kivizsgálni, hogy a kérdéses információt továbbították-e a többi uniós szervnek, olyan súlyosan megsértette-e a TUM-elvet, hogy az elegendő az Unió szerződésen kívüli felelősségének megalapozásához.

58. A megtámadott ítélet 143. pontjában a Törvényszék különösen kimondta, hogy az ombudsman „[n]em támasztja alá […], hogy kivizsgálta és beszerezte a releváns bizonyítékokat annak megállapítása érdekében, hogy a szóban forgó alkalmassági listát mikor és hogyan adták át a többi uniós intézmény, szerv és hivatal részére 2005. május 17. és 2007. május 14. között”. Majd kimondta, hogy a gondossági kötelezettség e megszegése az uniós jog kellően súlyos megsértését jelenti.

48 — 2008. szeptember 24-i M. kontra európai ombudsman ítélet, T-412/05, nem tették közzé, EU:T:2008:397 (lásd különösen a 134. pontot). Hasonlóképpen lásd: 1990. február 7-i Culin kontra Bizottság ítélet, C-343/87, EU:C:1990:49, 28. pont.

49 — E tekintetben lásd: 2014. október 14-i Giordano kontra Bizottság ítélet, C-611/12 P, EU:C:2014:2282, 37–40. pont.

50 — Lásd többek között: 2016. május 26-i Rose Vision kontra Bizottság ítélet, C-224/15 P, EU:C:2016:358, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

59. Ahogy arra az ombudsman helyesen rámutat, ez a megállapítás az ítélkezési gyakorlatnak a megtámadott ítélet 86. pontjában szereplő értelmezésén alapul. Véleményem szerint az említett értelmezés téves, következésképpen a megtámadott ítélet 143. pontja is az.

60. Amennyiben a Bíróság velem ellentétben úgy ítélné meg, hogy a megtámadott ítélet 86. pontja nem téves, úgy gondolom, hogy a Törvényszék mindenképpen tévesen alkalmazta a jogot, amikor nem teljesítette indokolási kötelezettségét.

61. A Törvényszék ugyanis nem ad valódi magyarázatot arra, hogy az, hogy az ombudsman elmulasztotta kivizsgálni, hogy a kérdéses információt továbbították-e a többi uniós szervnek, miért minősül a TUM-elv kellően súlyos megsértésének. Pusztán az, hogy a Törvényszék állítása szerint az ombudsman nem bizonyította, hogy kivizsgálta és beszerezte a releváns bizonyítékokat, nem magyarázza a hiba súlyosságát, hanem inkább azzal kapcsolatos, hogy az ombudsmannak kell viselnie az ezzel kapcsolatos bizonyítékok hiánya miatti kockázatot. Azzal kapcsolatban, hogy az indokolás esetleg hallgatólagosan szerepel az ítéletben, visszautalok a fenti 55. pontban említettekre.

62. Ebből következik, hogy a fellebbezés első jogalapja harmadik részének is helyt kell adni.

e) A fellebbezés első jogalapjának negyedik része: a TUM-elvnek annak kivizsgálása elmulasztásában megvalósuló megsértésének súlyossága, hogy a kérdéses információt továbbították-e a Parlament főigazgatóságainak

63. A Törvényszék, miután kimondta, hogy az ombudsman „[n]em támasztotta alá […], hogy kivizsgálta és beszerezte [a kérdéses információt] az említett átadás értékelése érdekében”, a megtámadott ítélet 144. pontjában arra a következtetésre jutott, hogy az, hogy az ombudsman nem vizsgálta ki, hogy a kérdéses információt továbbították-e a Parlament főigazgatóságai részére, az uniós jog kellően súlyos, az Unió felelősségének megalapozására alkalmas megsértését jelenti.

64. Ahogy arra az ombudsman helyesen rámutat, ez a megállapítás megint csak az ítélkezési gyakorlatnak a megtámadott ítélet 86. pontjában szereplő értelmezésén alapul.

65. Mindenesetre a 60. és 61. pontban szereplő indokokhoz hasonló indokok alapján úgy vélem, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor nem teljesítette indokolási kötelezettségét azzal kapcsolatban, hogy az, hogy az ombudsman elmulasztotta kivizsgálni, hogy a kérdéses információt továbbították-e a Parlament főigazgatóságainak, miért minősül a TUM-elv kellően súlyos megsértésének.

66. Következésképpen a fellebbezés első jogalapjának negyedik része is, így az egész első fellebbezési jogalap megalapozott.

C – *A fellebbezés második jogalapja: az Unió felelősségének megalapozása a TUM-elvnek az ombudsman által a hivatalból indított vizsgálata során történő megsértése révén*

1. A felek érvei

67. Az ombudsman kezdettől fogva azt állítja, hogy a sikeres pályázók listája érvényességi idejének a TUM-elvvel összefüggésben történő vizsgálata során a Törvényszék a kereseti kérelmen túlterjeszkedve döntött, mivel C. Staelen állítása nyilvánvaló értékelési hibán alapult. Ezenfelül az ombudsman azzal érvel, hogy a 94/262 határozat 3. cikkének (1) és (2) bekezdése felhatalmazza arra, hogy különböző módokon gyűjtsön bizonyítékot, és eldöntse, hogy további bizonyításfelvételt rendel-e el. Azzal érvel, hogy jogszerűen támaszkodhat valamely intézmény által szolgáltatott információra, amennyiben semmi nem kérdőjelezi meg az adott bizonyíték megbízhatóságát. Állítása szerint semmi nem indokolta, hogy

álláspontját ne a Parlament által 2010. november 15-én adott azon válaszra alapozza, amelyet az ombudsman hivatalból indított vizsgálata során feltett kérdésre adott, és C. Staelen nem reagált erre a válaszra, miután arról tájékoztatták. Az ombudsman azzal érvel, hogy nem számíthatott arra, hogy a Parlament, közel három évvel később, helyesbíti azt az információt, továbbá hogy a megtámadott ítélet nem indokolja, hogy a tévedése miért minősül kellően súlyosnak. Végezetül az ombudsman kifogásolja, hogy a Törvényszék tévesen állította először is a megtámadott ítélet 113. pontjában, hogy ő nyújtotta be a Parlament 2010. november 15-i véleményének helytelenségét feltáró dokumentumot, valamint másodszor, a 199. pontjában, hogy „valamennyi eredeti sikeres pályázó neve legalább két év, négy hónap és húsz napnyi időtartamig szerepelt az említett alkalmassági listán”, holott csak egy pályázó szerepelt kissé hosszabb ideig, mint C. Staelen, amint az a megtámadott ítélet 201. pontjában szerepel. [51]

68. C. Staelen azt állítja, hogy a közigazgatás jóhiszeműségének vélelme megdönthető. C. Staelen szerint, ha az ombudsman valamely panaszt elfogadhatónak nyilvánít, azzal valójában az információ megbízhatóságát vonja kétségbe. A panaszosok jóhiszeműségét véleménye szerint a közigazgatás jóhiszeműsége elé kellene helyezni, mivel az ombudsmani vizsgálatot az előbbi érdekében folytatják. C. Staelen arra a következtetésre jut, hogy a Törvényszék nem tévedett, amikor úgy ítélte meg, hogy az ombudsmannak nem állt elegendő bizonyíték a rendelkezésére, amelyre a határozatát alapozhatta volna, és ez a hiba elég súlyos volt ahhoz, hogy az Unió felelősségét megalapozza.

2. Értékelés

69. Az ombudsman azon állítását, miszerint a Törvényszék a kereseti kérelmen túlterjeszkedve döntött, el kell utasítani. Valójában, ahogy a fenti 38. és 39. pontban kifejtettük, szoros kapcsolat áll fenn a TUM-elv és az ombudsman arra vonatkozó mérlegelési jogköre között, hogy folytat-e vizsgálatot, és ha igen, hogyan. A Törvényszék korántsem a kereset tárgyát határozta meg újra, hanem C. Staelen nyilvánvaló értékelési hibára vonatkozó kérelmét a TUM-elv megsértéseként mutatta be, ami jogában áll. [52]

70. E jogalap további része értelmezésem szerint két részre osztható: először is, az ombudsman azt állítja, hogy nem sértette meg a TUM-elvet azzal, hogy a Parlament által adott válasz nyomán nem folytatott további vizsgálatot. Másodszor azt állítja, hogy magatartása semmiképpen nem kellően súlyos ahhoz, hogy az Unió felelősségét megalapozza. A jogalapot ebben a sorrendben fogom vizsgálni.

a) A fellebbezés második jogalapjának első része: a TUM-elv azzal történő állítólagos megsértése, hogy az ombudsman a Parlament 2007. március 22-i véleményére támaszkodott

71. Az ombudsman által különösen kifogásolt pontok – vagyis a megtámadott ítélet 199., 205. és a 223. pontja – mindegyike annak 197. pontjában szereplő érvvel kapcsolatos, miszerint az ombudsman tévedett, amikor úgy tekintette, hogy nem alkalmaztak C. Staelennel szemben hátrányos megkülönböztetést nevének az alkalmassági listán való szerepeltetési időtartama tekintetében a többi sikeres pályázóhoz képest.

72. Mindenekelőtt nem tudom kizárni annak lehetőségét, hogy az ombudsmannak igaza van a fenti 67. pontban szereplő ténymegállapításokkal szembeni kifogásokat illetően. Ugyanakkor, még ha az ombudsman nem állítja is, hogy a Törvényszék első fokon elferdítette az ügy ténybeli elmeit, ez a bírálat hatástalan, mivel az említett esetleges hibák lényegtelenek. Valójában, először is a „legalább” szó

51 — A megtámadott ítélet angol változatának 201. pontja fordítási hibát tartalmaz, mivel többes számot használ („[…] shorter than that for the other successful *candidates* […]”), míg az ítélet francia változatában – amely az eljárás nyelve – „[…] une durée inférieure à celle d'*un* des autres lauréats du concours […]” szerepel (mindkét esetben kiemelés tőlem).

52 — E tekintetben lásd: 2008. július 1-i Chronopost kontra UFEX és társai ítélet, C-341/06 P és C-342/06 P, EU:C:2008:375, 75. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

helytelen használatával kapcsolatban, a Törvényszék egyszerűen – és helyesen – csak annyit állított a megtámadott ítélet 203. pontjában, hogy a Parlament által szolgáltatott magyarázat téves volt. Másodszor, habár az ügy irataiból kiderül, hogy egy fontos parlamenti dokumentumot, amely kimondta, hogy a 2010. november 15-i véleménye pontatlan volt, C. Staelen, és nem pedig az ombudsman kezdeményezésére nyújtottak be,[53] a megtámadott ítélet 113. pontja nem erre a konkrét dokumentumra utal. Ezért az a tény, hogy a dokumentumot C. Staelen kérésére nyújtották be, nem meggyőző.

73. Akárhogy is legyen, véleményem szerint a Törvényszék nem állíthatta észszerűen, ahogy azt a megtámadott ítélet 205. pontjában tette, hogy az ombudsman megsértette a TUM-elvet, amikor a hivatalból indult eljárás lezárásakor „anélkül hogy olyan bizonyítékok álltak volna rendelkezésére, amelyek alátámasztják az egyes sikeres pályázók felvételének időpontját”, megállapította, hogy a Parlament nem valósított meg hivatali visszásságot.

74. Ami konkrétan azt a tényt illeti, hogy a magyarázatok a későbbiekben megalapozatlannak bizonyultak, komolyan kétlem, hogy jogszerűen lehetséges volna, hogy annak értékelése, hogy valamely hatóság betartotta-e a TUM-elvet, kizárólag vagy elsősorban a vitatott magatartást követő eseményektől függjön. Valamely hiba nem ítélhető meg pusztán az utólagos bölcsesség alapján.

75. A következőkben rátérve a megtámadott ítélet 204. pontjára, megjegyzem, hogy a Törvényszék általános kijelentése szerint „[a]z, hogy a vizsgálat során egy intézmény által az ombudsman számára adott magyarázat meggyőzőnek tűnik, nem mentesíti az ombudsmant azon feladata alól, hogy meg kell bizonyosodnia arról, hogy az e magyarázat alapjául szolgáló tények valósak, amennyiben ez a magyarázat jelenti az említett intézmény által megvalósított hivatali visszásság hiánya megállapításának kizárólagos alapját”. Ugyanakkor ez az állítás egyszerűen nem elég annak bizonyításához, hogy az ombudsman nem tartotta be a TUM-elvet.

76. Valóban, ahogy azt a fenti 32. pontban kifejtettem, a TUM-elv betartása a releváns ténybeli körülményektől, valamint a szóban forgó eljárásra és a közigazgatási tevékenységekre alkalmazandó szabályoktól függ. Ezért egy olyan túlzottan kategorikus állítás, mint amilyen a megtámadott ítélet 204. pontjában szerepel, nem vezet sehova. Legalábbis olyan téves benyomást kelt, hogy az ombudsman csak akkor tartotta volna be ezt az elvet, ha véleményét két állításra alapozza.

77. A releváns ténybeli körülmények és az alkalmazandó szabályok figyelembevétele megerősítik azt az álláspontot, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot.

78. A releváns tényeket illetően, először is, ahogy azt az ombudsman állította és C. Staelen sem vonta kétségbe, a Parlament 2010. november 15-i véleményére sem C. Staelen nem tett észrevételt, aki, amint az a megtámadott ítélet 26. pontjában szerepel, korábban kifejezetten megtiltotta az ombudsman számára, hogy írjon neki, és az ő nevében eljáró személyektől sem érkeztek észrevételek azután, hogy C. Staelen a közvetlen kommunikáció lezárását kérte.[54]

53 — Az első fokon benyújtott iratokból kiderül, hogy C. Staelen 2014. február 12-i erre irányuló kérelmét követően a Törvényszék hivatalvezetőjének 2014. március 20-i határozatával kérte a Parlamentet, hogy nyújtsa be az említett intézmény és C. Staelen közötti, a megtámadott ítélet 52. pontjában említett párhuzamos kártérítési ügyre (amely ügyben a 2015. április 29-i CC kontra Parlament ítélettel, T-457/13 P, EU:T:2015:240 zárult) vonatkozó írásbeli beadványait, amit 2014. március 27-én meg is tett. A Parlamentnek az említett ügyre vonatkozó viszonválaszából (amelyet az ombudsman ezen ügyben benyújtott fellebbezéséhez csatolt) kiderül, hogy a Parlament azt állította, hogy az említett fellebbviteli eljárások során kapott új információkat az EUR/A/151/98 versenyvizsga eredeti sikeres pályázóinak az alkalmassági listájára való felvételének érvényességi időtartamára vonatkozóan (lásd az említett ítélet 70–78. pontját).

54 — Lásd még a hivatalból indított vizsgálatot lezáró 2011. március 31-i ombudsmani határozat 61. pontját.

79. Másodszor, a megtámadott ítélet 42. pontjából következik, hogy figyelemmel arra, hogy C. Staelen ellenezte a hivatalból indított vizsgálatot, és nem állt fenn jelentős érintett közérdek, nem volt indokolt további vizsgálat folytatása. Következésképpen az ombudsman lezárta a vizsgálatot, amelyet – emlékeztetni szeretnék – C. Staelen megítélése szerint téves kérdések kiigazítása érdekében indítottak.

80. Harmadszor, a Törvényszék által megállapított tényállásban semmi nem enged arra következtetni, hogy az ombudsman – akár a Parlament korábbi magatartása folytán, akár más miatt – ne támaszkodhatott volna a Parlament 2010. november 15-i véleményére.

81. Az alkalmazandó szabályokat illetően a 41. pontban már ismertettem az ombudsman által élvezett széles mérlegelési jogkört. Ezenfelül a 94/262 határozat 9. cikkének (1) bekezdése értelmében az ombudsman feladatát az Uniónak és az Unió polgárainak általános érdekeit szem előtt tartva végzi, az nem kizárólag az egyéni érdeket előmozdító eszköz, ahogy azt C. Staelen gondolja. Mivel az említett általános érdek – akár panasz, akár hivatalból indított vizsgálat következtében történő – értékelése az egyes ügyek körülményeitől függ, az ombudsman által a mérlegelési jogkör gyakorlása során figyelembe vehető releváns kritériumok száma nem korlátozható; ugyanígy nem köteles kizárólag bizonyos kritériumokat figyelembe venni.[55] Ez talán különösen igaz az ombudsman hivatalból indított eljárásaira. A Törvényszék viszont egyszerűen figyelmen kívül hagyta a Parlament 2010. november 15-i válaszát és azt a tényt, hogy az ombudsman azt meggyőzőnek találta. Ez a megközelítés, amelynek során a Törvényszék az ombudsman értékelését a sajátjával váltotta fel, összeegyeztethetetlen az ombudsman sajátos feladatával.

82. Továbbá az ombudsmani vizsgálatok lefolytatásának módját szabályozó uniós jog alapelveivel is ellentétes.

83. Emlékeztetek arra, hogy először is, az uniós szerveknek kölcsönös jóhiszemű együttműködést[56] kell tanúsítaniuk, valamint hogy az unió bíróságai felülvizsgálhatják, hogy ezt a kötelességet megfelelően teljesítik-e. A jogállami társadalmakban ennek velejárója az igazmondási kötelezettség. Így az e szervek állításainak igaz voltát vélelmezzük, bár e vélelem megdönthető.[57] Amennyiben valamely uniós szerv állítása teljes mértékben megválaszolja az ombudsman kérdéseit, akkor az ombudsman nem kérdőjelezheti meg az adott állítás igazságtartalmát vagy az alapjául szolgáló indokokat, kivéve ha erre alapos indoka van. Azonban, ha a kérdéseire nem kap teljes körű választ, az ombudsman folytathatja a vizsgálatát, és ezt meg is kell tennie. A 94/262 határozat nem támasztja alá C. Staelen azon állítását, miszerint ez a vélelem megdől azzal, hogy az ombudsman valamely panaszt elfogadhatónak nyilvánít: az a tény, hogy egy panasz elfogadható, nem jelenti azt, hogy megalapozott, mivel a határozatban az elfogadhatóságra megállapított szabályok tisztán formai jellegűek (lásd egyebek mellett a 94/262 határozat 2. cikkének (2)–(4), (7) és (8) bekezdését). Máskülönben célját vesztené a 94/262 határozat 3. cikkének (6) bekezdése, amely kizárólag hivatali visszásságok lehetőségeiről szól.

84. Másodszor, az uniós jogban érvényesülő elv a bizonyítékok szabad értékelésének elve, és az előterjesztett bizonyítékok értékelése során egyetlen releváns szempont azok hitelessége.[58] Ennek megfelelően, amennyiben az adott bizonyíték kellően hiteles és megbízható, felesleges a további vizsgálat.

55 — A TUM-elv alkalmazását illetően, az Unió érdekének a Bizottság általi értékelésével kapcsolatban, amely a versenyszabályok állítólagos megsértésével kapcsolatos panaszban merült fel, lásd: 2001. május 17-i IECC kontra Bizottság ítélet, C-450/98 P, EU:C:2001:276, 57. és 58. pont.

56 — E tekintetben lásd: 2015. október 6-i Tanács kontra Bizottság ítélet, C-73/14, EU:C:2015:663, 84. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

57 — Analógia útján lásd: 2005. április 26-i Sison kontra Tanács ítélet, T-110/03, T-150/03 és T-405/03, EU:T:2005:143, 29. pont (fellebbezés során helybenhagyta a 2007. február 1-jei Sison kontra Tanács ítélet, C-266/05 P, EU:C:2007:75).

58 — 2007. január 25-i Dalmine kontra Bizottság ítélet, C-407/04 P, EU:C:2007:53, 63. pont.

85. Összefoglalva, sem a releváns tényállás, sem az alkalmazandó szabályok nem támasztják alá azt az elgondolást, miszerint az ombudsman megsértette a TUM-elvet.

86. Valójában önmagában a Parlament 2010. november 15-i véleményének pontatlansága miatt a Törvényszék nem juthatott volna arra a következtetésre, hogy az ombudsman megsértette a TUM-elvet.

87. Szem előtt kell tartani, hogy a Törvényszék lényegében abból következtetett a TUM-elv megsértésére, hogy összehasonlította a Parlament által 2010. november 15-én adott válasszal azt az időtartamot, amíg C. Staelen ténylegesen szerepelt a sikeres pályázók listáján. Az első fokú eljárás során kiderült információ alapján kimondta, hogy C. Staelen neve egy hónappal és nyolc nappal kevesebb ideig szerepelt az említett listán, mint az egyetlen fennmaradt sikeres pályázóé, és hogy a Parlament által 2010. november 15-én adott válasz helytelen volt. Már a kezdetektől fogva zavar engem, hogy a Törvényszék a jelek szerint összekapcsolta annak a kérdését, hogy az ombudsman elmulasztotta-e a gondos eljárást, azzal a külön kérdéssel, hogy ténylegesen történt-e hátrányos megkülönböztetés. Mindenesetre, amennyiben a Parlament az érvelés kedvéért kiadott volna egy olyan véleményt, amely összeegyeztethető ezekkel a megállapításokkal, logikus, hogy pusztán azon a tény alapján, hogy egy másik jelölt neve kicsit több, mint egy hónappal tovább szerepelt az említett listán, mint C. Staelen neve, nem vonható le az a következtetés, hogy nem szerepel azon a listán a többiekkel hasonló időtartamig, nemhogy az, hogy ez az ombudsman részéről gondatlanság lett volna. Az adatok legjobb esetben is nem meggyőzőek.

88. Ezért – bár a Parlament 2010. november 15-i véleménye jóval később pontatlannak bizonyult – ez nem jelenti azt, hogy az ombudsman nem körültekintően járt el. Inkább úgy tűnik, hogy C. Staelen nem alapozta meg kellőképpen azon állítását, miszerint hátrányos megkülönböztetés érte, amelyet az ombudsmannak a gondossági kötelezettsége folytán ki kellett vizsgálnia.

89. Ez alapján úgy vélem, hogy a második fellebbezési jogalap első része megalapozott.

b) A fellebbezés második jogalapjának második része: az Unió szerződésen kívüli felelősségének megalapozása

90. Amennyiben a Bíróság azt állapítaná meg, hogy az ombudsman megsértette a TUM-elvet, megjegyezném, hogy a Törvényszéknek a megtámadott ítélet 205. pontjában szereplő, az említett elv kellően súlyos megsértésére vonatkozó megállapítása a 86. pontban elfogadott általános megközelítésen alapul, amelyet én tévesnek ítélek meg.

91. A 46. pontban tett megállapításhoz hozzáteszem, hogy az ombudsman által hivatalból indított vizsgálattal összefüggésben, a TUM-elv betartása jellemzően nem arra irányul, hogy valamely konkrét állampolgár jogait védje, hanem inkább hogy megőrizze hivatali visszásságok megállapítására irányuló vizsgálat integritását. Amint azt az ombudsman a tárgyaláson kifejtette, el kell azonban ismerni, hogy – legalábbis formálisan– nem támadta meg a megtámadott ítélet 88. pontjában tett megállapítást.

92. Mindenesetre a 60. és 61. pontban szereplő indokokhoz hasonló indokok alapján a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 84–86. pontját alátámasztó általános indokolásra való hivatkozástól eltekintve nem fejtette ki, hogy miért minősül a TUM-elv kellően súlyos megsértésének az, hogy az ombudsman a Parlament véleményének kézhezvételét követően nem folytatott további vizsgálatot.

93. Ebből következik, hogy a fellebbezés második jogalapja második részének, és így az egész második jogalapnak helyt kell adni.

D – *A fellebbezés harmadik jogalapja: az Unió felelősségétnek magalapozása az észszerű határidőn belül való eljárás kötelességének az ombudsman részéről történő megsértése révén*

1. A felek érvei

94. Az ombudsman, miközben egyetért a Törvényszékkel abban, hogy a C. Staelen 2007. október 19-i és 2008. január 24-i levelére 2008. július 1-jén adott választ észszerűtlenül későn küldte meg, azt állítja, hogy a Törvényszék nem fejti ki, hogy ez miként minősül az észszerű határidőn belül való eljárás olyan kellően súlyos megsértésének, amely megalapozza az Unió szerződésen kívüli felelősségét. Az ombudsman véleménye szerint a Törvényszék által a megtámadott ítélet 269. pontjában alkalmazott megközelítés hibásan tesz egyenlőségjelet az említett kötelezettség megszegése és a kártérítési kötelezettség között. Mindenesetre azt állítja, hogy a Törvényszék nem vett figyelembe valamennyi tényt, ideértve azt, hogy az ombudsman bocsánatot kért a késedelmes válaszért.

95. Habár az első jogalap második részével kapcsolatos válaszban szerepel, C. Staelen azzal érvel, hogy a Törvényszék megfelelően megmagyarázta a megtámadott ítélet 290. pontjában, hogy a késedelmes válasz miért minősül az uniós jog kellően súlyos megsértésének.

2. Értékelés

96. Habár a megfelelő határidőket nem szabályozza külön rendelkezés, a jogbiztonság elve megköveteli, hogy az uniós szervek hatáskörüket észszerű határidőn belül gyakorolják. A határidő észszerű jellegét az egyes ügyek összes sajátos körülményének figyelembevételével kell megállapítani, különös tekintettel a jogvitának az érintett szempontjából felmerülő tétjére, az ügy bonyolultságára, az uniós intézmények által követett különböző eljárási szakaszokra és a felek eljárás során tanúsított magatartására. A határidő észszerű jellegét semmiképpen nem lehet valamely elvont módon, pontosan meghatározott leghosszabb időtartamra utalva vizsgálni.[59]

97. Abban egyetértés van, hogy az ombudsman megszegte az észszerű határidőn belül való eljárás kötelezettségét azzal, hogy C. Staelen 2007. október 19-i és 2008. január 24-i levelére 2008. július 1-jén válaszolt. A válasz C. Staelen levelét követően több mint nyolc, illetve öt hónap múlva érkezett. Jelen fellebbezési jogalapjában az ombudsman azt kifogásolja, hogy a megtámadott ítélet 269. pontjában a Törvényszék ezt a kötelességszegést a jogállamiság kellően súlyos megsértésének minősítette. Az említett pontban a Törvényszék kimondta, hogy „mivel a felperesnek joga van ahhoz, hogy kérelmeit észszerű határidőn belül intézzék, az említett határidő be nem tartása a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabálynak az Unió felelőssége megalapozására alkalmas kellően súlyos megsértését jelenti”.

98. Ezzel a Törvényszék ötvözte a jogállamiság kellően súlyos megsértésének kritériumát – amely a Brasserie du pêcheur ítéletben[60] említett kritériumokon alapuló értékeléstől függ – azzal a követelménnyel, miszerint az uniós szervek hatáskörüket észszerű határidőn belül kötelesek gyakorolni, amely különböző kritériumokon, nevezetesen a 96. pontban említetteken alapul. Ugyanakkor az ítélkezési gyakorlat szerint az Unió felelősségénk megalapozásához az észszerűtlen késedelemnek a gondosság nyilvánvaló hiányában kell megmutatkoznia.[61]

59 — E tekintetben lásd: 2016. június 14-i Marchiani kontra Parlament ítélet, C-566/14 P, EU:C:2016:437, 95, 96., 99. és 100. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

60 — 1996. március 5-i Brasserie du pêcheur és Factortame ítélet, C-46/93 és C-48/93, EU:C:1996:79, 55–57. pont.

61 — 1995. március 15-i COBRECAF és társai kontra Bizottság ítélet, T-514/93, EU:T:1995:49, 70 pont, amely 15 hónapos késedelemre vonatkozott.

99. Ezért az ombudsman helyesen állítja, hogy a Törvényszék az észszerű határidőn belüli eljárásra vonatkozó kötelezettség bármely megsértését a jogállamiság kellően súlyos megsértésének minősítette. Tulajdonképpen ez a megtámadott ítélet 86. pontjában szereplő általános kijelentést tükrözi. A fenti 35–43. pontban kifejtett okokból ez a nézőpont jogilag téves.

100. Ezenfelül a fenti 54. pontban szereplő indokolás miatt el kell utasítani C. Staelen azon állítását, miszerint a Törvényszék megindokolta, hogy a késedelmet miért kell kellően súlyosnak minősíteni.

101. Végezetül ebből az következik, hogy véleményem szerint a Törvényszék nem indokolta kellőképpen, hogy az észszerűtlenül későn adott válasz miért minősül az uniós jog kellően súlyos megsértésének. Mindenesetre *mutatis mutandis* a 60. és a 61. pontban tett észrevételekre utalok.

102. A fentiek alapján azt javasolom, hogy a harmadik fellebbezési jogalapnak adjon helyt a Bíróság.

E – *A fellebbezés negyedik jogalapja: a C. Staelen által elszenvedett nem vagyoni kár megtérítendő jellege*

1. A felek érvei

103. Az ombudsman, bár úgy véli, hogy a Törvényszék helyesen mondta ki a megtámadott ítélet 290. pontjában, hogy az ombudsman magatartása miatt C. Staelen elveszítette bizalmát ebben a szervben, és sajnálatát fejezi ki a C. Staelennek okozott csalódás miatt, azonban megkérdőjelezi, hogy ezek az elemek miként minősülhettek nem vagyoni kárnak. Az ombudsman azzal érvel, hogy a Törvényszék tévedett, amikor ezt nem indokolta meg.

104. C. Staelen szerint a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot a nem vagyoni kárt illetően, inkább alulbecsülte a kárt.

2. Értékelés

105. Emlékeztetek arra, hogy amennyiben a Törvényszék megállapítja a kár fennállását, kizárólag ő rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a kereset korlátai között értékelje a kár megtérítésének módját és terjedelmét. Azonban ahhoz, hogy Bíróság a Törvényszék ítéletét felül tudja vizsgálni, azt megfelelő indokolással kell ellátni, és többek között annak tartalmaznia kell a rögzített összeg megállapítása érdekében figyelembe vett szempontokat, oly módon, hogy az lehetővé tegye a Bíróság számára felülvizsgálati jogköre gyakorlását.[62] Ennek megfelelően a kár fennállásának Törvényszék általi jogi minősítését a Bíróság szintén felülvizsgálhatja.

106. A megtámadott ítélet 290. pontjában a Törvényszék megállapította, hogy az ombudsman által elkövetett különböző jogsértések C. Staelenben „az idő- és energiapazarlás érzését keltették, és azok eredményeként elveszítette bizalmát ebben a szervben”[63]. Habár a 291. pontban úgy ítélte meg, hogy C Staelen kárát az ombudsman egyes fellépései mérsékelték, a 292. pontban kimondta, hogy fellépései nem voltak elegendők az elkövetett jogsértések folytán elszenvedett nem vagyoni kár teljes megtérítésére, mely nem vagyoni károkat a 294. pontban méltányossági alapon 7000 euróban állapított meg.

62 — Lásd: 1999. szeptember 9-i Lucaccioni kontra Bizottság ítélet, C-257/98 P, EU:C:1999:402, 34. és 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

63 — Habár e kérdéssel kapcsolatban a fellebbezés csak a megtámadott ítélet C. Staelen bizalomvesztésével kapcsolatos pontjait idézte, azzal, hogy később vitatta, hogy „a Törvényszék által felsorolt elemek összefügghetnek a nem vagyoni kárral”, hallgatólagosan magában foglalja az idő- és energiapazarlás érzését is.

107. Az állandó ítélkezési gyakorlat alapján az Unió szerződésen kívüli felelősségének megalapozására vonatkozó második, a kárral kapcsolatos feltétel megkívánja, hogy azon kár, amelynek a megtérítését kérik, tényleges és biztos legyen.[64]

108. Érthetően magas a nem vagyoni kár megtérítésére való jogosultság érdekében teljesítendő küszöb, és a Bíróság e küszöböt nem mérsékelte, amikor azt javasolták neki.[65] Különösen a megsemmisítés iránti keresettel együttesen indított kártérítési keresettel kapcsolatban, a megtámadott aktus megsemmisítése általában megfelelő kártérítés bármely elszenvedett nem vagyoni kárért, amelynek eredményeként a kártérítési igény esetleg már nem szolgál semmiféle célt.[66] Ezenfelül a nem vagyoni kárra vonatkozó ködös követelések nem téríthetők meg. Például a Bíróság a szakmai előmenetellel kapcsolatban megtagadta a „hosszas bizonytalanság állapotával" kapcsolatos nem vagyoni kártérítés megítélését.[67] Ezért úgy vélem, hogy minél szokatlanabb a nem vagyoni kártérítési igény, annál inkább szükség van arra, hogy azt a panaszos objektíven megindokolja. Következésképpen ahhoz, hogy a Bíróság a felülvizsgálatot megfelelően gyakorolni tudja, a Törvényszék részletesebb indokolására van szükség, amennyiben egy ilyen igényt megalapozottnak tart.

109. Azonban ha az okozott kár különösen súlyos, és ha az elkövetett jogellenesség elismerése nem elegendő, különleges esetekben indokolt lehet a nem vagyoni kártérítés megítélése. Például a Culin-ügyben a felperes előléptetésre vonatkozó pályázatát a Bizottság elutasította. A panaszára a Bizottság által adott válaszban vezetői képességeire vonatkozóan negatív értékelés szerepelt, ami helytelennek bizonyult. A Bíróság megállapította, hogy ez az értékelés önmagában sértő. Ezt ráadásul a Bizottságon belül széles körben terjesztették, ami a felperesnek egyértelműen nem vagyoni kárt okozott, függetlenül a pályázatát elutasító határozattól. Ezt a kárt nem orvosolta teljes mértékben sem a helyreigazítás kiegészítésben történő közzététele, sem az elutasító határozat hatályon kívül helyezése. A Bíróság ezért a Bizottságot szimbolikusan egy francia frank nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte.[68]

110. Hasonlóképpen, az M.-ítéletben a Törvényszék kimondta, hogy egy bizottsági tisztviselőnek valamely ombudsmani határozat eredeti közzétett változatában való megnevezése sérti az illető tisztviselő jogait és csorbítja jóhírnevét, amely miatt az illető tisztviselő 10 000 euró nem vagyoni kártérítést kapott.[69]

111. Azonban ez az eset távol áll a szóban forgó helyzettől.

112. Valójában, ellentétben a fent említett esetekkel, a Törvényszék nem fejtette ki, hogy az ombudsman hivatalába vetett bizalom állítólagos elvesztése miként érintette C. Staelent személyesen és mélyen. Ehelyett inkább az ombudsmant érinthette volna így az ügy: nem C. Staelen jóhírneve csorbult a Törvényszék által jogellenesnek ítélt aktusok révén.

64 — Lásd: 2006. november 9-i Agraz és társai kontra Bizottság ítélet, C-243/05 P, EU:C:2006:708, 27. pont; 2008. február 21-i Bizottság kontra Girardot ítélet, C-348/06 P, EU:C:2008:107, 54. pont.

65 — Vesd össze például az 1998. május 14-i Tanács kontra De Nil és Impens ítélet (C-259/96 P, EU:C:1998:224) 25. pontját az 1996. június 26-i De Nil és Impens kontra Tanács ítélet (T-91/95, EU:T:1996:92) 49. és 50. pontjával, továbbá a 2013. április 18-i Bizottság kontra Systran és Systran Luxembourg ítélet (C-103/11 P, EU:C:2013:245) 84. pontját a 2010. december 16-i Systran és Systran Luxembourg kontra Bizottság ítélet (T-19/07, EU:T:2010:526) 324. és 325. pontjával.

66 — Lásd: 1990. február 7-i Culin kontra Bizottság ítélet, C-343/87, EU:C:1990:49, 26. pont; 2008. február 28-i Neirinck kontra Bizottság ítélet, C-17/07 P, EU:C:2008:134, 96–98. pont, valamint e tekintetben: 2013. május 28-i Abdulrahim kontra Tanács és Bizottság ítélet, C-239/12 P, EU:C:2013:331, 72. pont. Egyesek azt állítják, hogy ez az ítélkezési gyakorlat elsősorban a személyzeti ügyekre korlátozódik, lásd: Mengozzi főtanácsnok Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ügyre vonatkozó indítványa, C-45/15 P, EU:C:2016:658, 54. pont.

67 — 1998. május 14-i Tanács kontra De Nil és Impens ítélet, C-259/96 P, EU:C:1998:224, 25. pont, valamint a rendelkező rész 2. pontja.

68 — Lásd: 1990. február 7-i Culin kontra Bizottság ítélet, C-343/87, EU:C:1990:49, 29–27. pont.

69 — 2008. szeptember 24-i M. kontra európai ombudsman ítélet, T-412/05, nem tették közzé, EU:T:2008:397. Geelhoed főtanácsnok az európai ombudsman kontra Lamberts ügyre vonatkozó indítványában (C-234/02 P, EU:C:2003:394, 143. pont) úgy vélte, hogy az ombudsmannak az F. Lamberts ügyével kapcsolatos közigazgatási kötelezettségének állítólagos megsértése és annak F. Lambertsre gyakorolt „káros és romboló hatása" között oksági összefüggés van, azonban az indítvány 141. pontjában nem foglalkozott magának a kárnak a kérdésével, ahogy a (jelenlegi) Törvényszék sem foglalkozott azzal az ítéletében.

113. Emellett, általános értelemben, nem vagyok meggyőződve azon megközelítés helyességéről, hogy valamely közjogi szervbe vetett bizalom elvesztéséért nem vagyoni kártérítés ítélhető. Valójában, figyelembe véve, hogy a közjogi szervek naponta követhetnek és követnek is el hibákat, nem mennék bele abba, hogy egy ilyen bizalom megszerezhető és elveszíthető-e, egyszerűen azt jegyzem meg, hogy az ilyen megközelítés csak szükségtelenül egy pereskedési kultúrát szolgálna.

114. Azon kár elismerését illetően, amelyet C. Staelen ideje és energiája elpazarlása formájában szenvedett el, elegendő annyit mondanunk, hogy a Törvényszék nyilvánvalóan nem fejti ki, hogyan jutott arra az álláspontra, hogy ezek a C. Staelen által átélt érzések őt kártérítésre jogosítanák. Noha bizonyos típusú nem vagyoni kárból eredő veszteségeket nehéz lehet számszerűsíteni, az ilyen kárra vonatkozó kártérítést nem lehet pusztán a kártérítést igénylő fél szubjektív nyilatkozata alapján megítélni, hanem annak kifelé és objektíven igazolhatónak kell lennie.

115. A megtámadott ítélet 291. és 292. pontjában szereplő indokok megmagyarázzák ugyan, hogy az ombudsman által tett bizonyos lépések miért nem elegendők a C. Staelen által állítólagosan elszenvedett nem vagyoni kár megtérítésére, azt azonban nem, hogy e veszteségért eleve miért ítélhető meg kártérítés.

116. Következésképpen a Törvényszék annak mérlegelése során, hogy a C. Staelen által átélt bizalomvesztés, valamint az általa elpazarolt idő és energia miért indokolja a kártérítést, anyagi és – amikor nem indokolta mindezt – eljárás jogi értelemben is tévesen alkalmazta a jogot. Ezért a negyedik fellebbezési jogalapnak helyt kell adni.

F – *A fellebbezés ötödik jogalapja: okozati összefüggés*

1. A felek érvei

117. A megtámadott ítélet 293. pontjára utalva az ombudsman azzal érvel, hogy a Törvényszék által feltárt szabálytalanságok egyike a hivatalból indított vizsgálatra vonatkozott. A megtámadott ítélet 292. pontját idézve azt állítja, hogy nem állhat fenn oksági viszony. Ezért a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot.

118. C. Staelen e fellebbezési jogalappal kapcsolatban nem nyilvánított véleményt.

2. Értékelés

119. Az Unió szerződésen kívüli felelősségének terén a jogellenes magatartás és a kár közötti okozati összefüggés – e felelősség megállapításának feltétele – fennállásának kérdése jogkérdésnek minősül, és következésképpen a Bíróság felülvizsgálata alá tartozik.[70] Az Unió EUMSZ 340. cikk második bekezdése szerinti szerződésen kívüli felelősségének megalapozásához szükséges okozati összefüggés akkor bizonyított, ha a kár a szóban forgó jogsértés közvetlen következménye.[71]

120. A fellebbezésből kiderül, hogy az ötödik fellebbezési jogalappal összefüggésben az ombudsman a megtámadott ítélet 292. pontjával együtt értelmezve a 293. pontot.

70 — 2009. július 16-i Bizottság kontra Schneider Electric ítélet, C-440/07 P, EU:C:2009:459, 192. pont.

71 — 2009. április 30-i CAS Succhi di Frutta kontra Bizottság ítélet, C-497/06 P, nem tették közzé, EU:C:2009:273, 59. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

121. A megtámadott ítélet 293. pontjában a Törvényszék kimondta, hogy „az ombudsman által elkövetett jogsértések […] meghatározó okát jelentik a [C. Staelen] részéről az ombudsman intézményében bekövetkezett bizalomvesztésnek, illetve annak, hogy [C. Staelen] úgy tekinti, hogy a panasz idő- és energiapazarlás volt. Fennáll tehát az okozati összefüggés az említett jogsértések és a[z] […] ítélkezési gyakorlat értelmében vett állítólagos nem vagyoni kár között”.

122. Az ombudsman szerint a hivatalból indított vizsgálattal összefüggésben elkövetett hiba, vagyis az, hogy a 2010. november 15-i parlamenti vélemény nyomán nem folytatott további vizsgálatot, nem adhatott okot arra, hogy C. Staelen elveszítse bizalmát az ombudsmani hivatalban, ha a megtámadott ítélet 292. pontja szerint „az említett bizalomvesztés miatt ellenezte [C. Staelen] az ombudsman hivatalból indított vizsgálatát”.

123. Ugyanakkor, ahogy az ombudsman a tárgyaláson végül elismerte, a fellebbezésében használta megfogalmazással tulajdonképpen nem kifogásolja a megtámadott ítélet 293. pontjában tett azon megállapítást, miszerint okozati összefüggés állt fenn az elkövetett hibák és a között, hogy C. Staelen úgy érezte, hogy a panasz idő- és energiapazarlás volt. A megtámadott ítélet 290. pontjának utolsó mondata alapján – amelyet itt szintén nem kifogásolt az ombudsman – ez az érzés részben annak a hibának volt betudható, hogy az ombudsman a Parlament 2010. november 15-i véleménye nyomán nem folytatott további vizsgálatot.

124. Ebből következik, hogy még ha ezt a konkrét hibát illetően az ombudsmannak igaza lehet is, az ítélet rendelkező részét nem lenne szükséges megváltoztatni. Az ötödik fellebbezési jogalap tehát hatástalan.

125. Amennyiben a Bíróság ezt a jogalapot hatásosnak tartaná, a véleményem szerint a jogalap megalapozott lenne. A megtámadott ítélet 292. pontjából valóban az következik, hogy C. Staelen a hivatalból indított ombudsmani vizsgálat lezárásával kapcsolatos hibát megelőzően veszítette el az ombudsmani hivatalba vetett bizalmát. Ezért e hibával kapcsolatban az okozati összefüggés nem bizonyított, vagy legalábbis az okok ellentmondásosnak tűnnek.

126. Ugyanakkor az én elsődleges véleményem az, hogy a Bíróságnak az ötödik fellebbezési jogalapot mint hatástalant el kellene utasítania.

G – *Az értékelés következményei*

127. A Bíróság elutasította C. Staelen fő fellebbezését és csatlakozó fellebbezését.[72] A megtámadott ítélet ezért az ombudsman *nagyobb mértékű* szerződésen kívüli felelősségének kérdését illetően jogerős.

128. Ezenfelül a fentiekből az következik, hogy az ombudsman által előterjesztett első négy jogalapot megalapozottnak találtam.

129. Ez alapján azt javasolom a Bíróságnak, hogy a megtámadott ítélet rendelkező részének 1., 3. és 4. pontját az alapokmány 61. cikke alapján helyezze hatályon kívül.[73] Továbbá azt javaslom, hogy a Bíróság ugyanezen rendelkezés alapján érdemben döntse el az ügyet, a per állása ezt C. Staelen nem vagyoni kárával kapcsolatos kártérítési kérelmével kapcsolatban megengedi.

72 — 2016. június 29-i európai ombudsman kontra Staelen végzés, C-337/15 P, nem tették közzé, EU:C:2016:670; 2016. július 20-i Staelen kontra európai ombudsman végzés, C-338/15 P, nem tették közzé, EU:C:2016:599.

73 — Lásd például az 1998. május 14-i Tanács kontra De Nil és Impens ítélet, C-259/96 P, EU:C:1998:224, rendelkező részét, szemben az 1996. június 26-i De Nil és Impens kontra Tanács ítélet, T-91/95, EU:T:1996:92, rendelkező részével.

130. Az állandó ítélkezési gyakorlat alapján az Unió EUMSZ 340. cikk második bekezdése szerinti szerződésen kívüli felelősségének megállapításához több feltétel együttes teljesülése szükséges, nevezetesen az uniós intézménnyel szemben kifogásolt magatartás jogellenessége, a kár tényleges jellege, valamint az intézmény magatartása és a hivatkozott kár közötti okozati összefüggés fennállása. [74]

131. Mivel ezek a feltételek kumulatívak, amennyiben valamelyik nem teljesül, a többi feltételt nem szükséges vizsgálni. [75]

132. Számomra egyértelmű, hogy az ombudsman nem sértette meg kellően súlyosan az uniós jogot a Törvényszék által meghatározott öt esetben. Továbbá az ombudsman által a szóban forgó vizsgálatok során állítólag okozott nem vagyoni kár megtérítésére irányuló igény alapjául szolgáló körülményeket figyelembe véve nem bizonyított, hogy a TUM-elv C. Staelenre jogokat ruházott. Mindenesetre azt javaslom a Bíróságnak, hogy ne ezzel az első fokon vitatott kérdéssel foglalkozzon.

133. Valójában helyénvalóbbnak tűnik C. Staelen állítólagos nem vagyoni kárának jellegét megvizsgálni.

134. C. Staelen első fokon előadott, nem vagyoni kárával kapcsolatos érveit a megtámadott ítélet 272. pontja megfelelően összefoglalja. Annak 288. és 289. pontjában a Törvényszék helyesen figyelmen kívül hagyott néhány érvet, amennyiben C. Staelen a kártérítést követelt az ombudsmantól a Parlament állítólagos visszaélései miatt és a „pénzpazarlás” miatti állítólagos veszteségéért.

135. Ennek alapján a fenti 112–114. pontban kifejtett okokból nem tartom meggyőzőnek C. Staelennek az ombudsmani hivatalba vetett bizalmának elvesztésével és az idő- és energiapazarlásval kapcsolatos érveinek fennmaradó részét. Mivel a bizonyítás C. Staelent terheli, [76] következtetésem szerint a nem vagyoni kártérítésre vonatkozó kereseti kérelme nem egy olyan veszteségre irányul, amely az EUMSZ 340. cikk értelmében véve tényleges és biztos lenne.

136. Mivel az Unió szerződésen kívüli felelősségének megalapozásához szükséges kumulatív feltételek egyike nem teljesül, azt javaslom a Bíróságnak, hogy C. Staelen nem vagyoni kártérítésre irányuló kérelmének fennmaradó részét, és következésképpen a keresetet teljes egészében utasítsa el.

H – *A költségekről*

137. A Bíróság eljárási szabályzata 184. cikkének (2) bekezdése értelmében, ha a fellebbezés megalapozott, és a Bíróság maga hoz a jogvita kapcsán végleges határozatot, a Bíróság határoz a költségekről. A 184. cikk (1) bekezdése értelmében a fellebbezési eljárásokra alkalmazandó 138. cikk (2) bekezdése alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte.

138. A Bíróság 2016. június 29-i végzésével elutasította C. Staelen csatlakozó fellebbezését és a költségekről nem határozott. Én most azt javaslom a Bíróságnak, hogy adjon helyt a fellebbezésnek, és helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet. Ezenfelül azt javaslom a Bíróságnak, hogy C. Staelen kártérítésre irányuló kérelmének fennmaradó részét, és következésképpen a keresetet teljes egészében

74 — E tekintetben lásd: 2014. október 14-i Giordano kontra Bizottság ítélet, C-611/12 P, EU:C:2014:2282, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

75 — 2009. április 30-i CAS Succhi di Frutta kontra Bizottság ítélet, C-497/06 P, EU:C:2009:273, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

76 — Lásd: 2014. október 14-i Giordano kontra Bizottság ítélet, C-611/12 P, EU:C:2014:2282, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

utasítsa el. Fellebbezésében az ombudsman azt kérte, hogy a Bíróság igazságos és méltányos módon határozzon a költségekről. Ebből következik, hogy C. Staelennek viselnie kell a saját költségeit, valamint az ombudsmannak a Törvényszék és a Bíróság előtti eljárással kapcsolatban felmerült költségeit.

VI – Végkövetkeztetések

139. A fentieket figyelembe véve azt javaslom, hogy a Bíróság:

– Claire Staelen által a fellebbezésre vonatkozó válaszában előterjesztett, nem vagyoni kártérítés iránti kérelmet nyilvánítsa elfogadhatatlannak;

– a 2015. április 29-i Staelen kontra ombudsman ítélet (T-217/11, EU:T:2015:238) rendelkező részének 1., 3. és 4. pontját helyezze hatályon kívül;

– a C. Staelen által a T-217/11. sz. ügyben benyújtott kártérítési kérelmet a nem vagyoni kárt illetően, és ennek megfelelően a kártérítési keresetet teljes egészében utasítsa el;

– C. Staelent kötelezze saját költségei viselésére, valamint az ombudsman részéről a Törvényszék előtti T-217/11. sz. üggyel és a Bíróság előtti C-337/15. P. sz. üggyel kapcsolatban felmerült költségek viselésére.